

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (jud. O. Parfeni)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Bulgac, D. Manole, Gr. Dașchevici)

DECIZIE

18 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Luiza Gafton
Oleg Sternioală

examinând recursurile declarate de Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cornel Osadcii împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Roman Talmaci, Primăria mun. Chișinău și Consiliul municipal Chișinău cu privire la constatarea încălcării drepturilor prevăzute de art. 6, 13 din CEDO și art. 1 al Protocolului Adițional nr.1 la CEDO prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral și material, obligarea executării hotărârii judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 04 noiembrie 2015, Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova solicitând constatarea faptului de violare a drepturilor prevăzute de art. 6, 13 din CEDO și art. 1 Protocolul 1 adițional la CEDO de către statul Republica Moldova, obligarea Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, conform Legii nr. 87 de a-i recupera prejudiciul moral în mărime de 4000 euro convertiți în lei moldovenești la data executării hotărârii, suportat pentru neexecutarea hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău, obligarea Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova de a-i recupera prejudiciul material în mărime de 252518 lei și de a executa hotărârea din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău în termen de o (una) lună și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că Cornel Osadcii activează în cadrul Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova mai mult de 10 ani, fiind inclus în lista colaboratorilor care solicită îmbunătățirea condițiilor de trai. Prin hotărârea din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău, Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să-i acorde spațiu locativ - apartament sau casă separată conform normelor stabilite.

Menționează că, la 19 martie 2010 s-a adresat cu cerere către oficiul de executare Centru, prin care a solicitat executarea silită a hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău. Deși, executorul judecătoresc a întreprins unele măsuri întru executarea hotărârii, aceasta a fost executată abia în noiembrie 2015, fiind nevoit să încheie contract de locațiune a unui spațiu locativ, la prețul de 350 euro lunar.

Prin încheierea din 15 decembrie 2015 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău au fost atrași în calitate de intervenienți accesorii executorul judecătoresc Roman Talmaci și Primăria /Consiliul municipal Chișinău.

Prin hotărârea din 01 februarie 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Cornel Osadcii; s-a constatat încălcarea drepturilor lui Cornel Osadcii garantate de art. 6 CEDO și art. 1 al Protocolului 1 adițional la CEDO, prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău în perioada 19 martie 2010-30 noiembrie 2015; s-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Cornel Osadcii suma de 25000 lei cu titlul de prejudiciu moral, suma de 252518 lei cu titlul de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău în perioada 19 martie 2010 - 30 noiembrie 2015 și suma de 3628,20 lei cu titlul de cheltuieli de judecată; în rest cererea de chemare în judecată fiind respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova; s-a admis cererea de apel depusă de Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian; s-a casat hotărârea din 01 februarie 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Cornel Osadcii suma de 1800 euro cu titlu de prejudiciu moral pentru perioada 12 aprilie 2012-30 noiembrie 2015 și suma de 5400 euro cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil de 3 ani a hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău; în rest s-a menținut hotărârea din 01 februarie 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău.

La 05 iunie 2017, Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian, a declarat recurs împotriva deciziei din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea hotărârii instanței de fond și a deciziei instanței de apel, cu emiterea unei decizii de modificare a hotărârii din 01 februarie 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău și a deciziei din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care se va admite cererea de chemare în judecată integral.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel, prin decizia din 09 martie 2017 nejustificat și arbitrar a diminuat suma prejudiciului material în perioada 12 aprilie 2012 – 30 noiembrie 2015 de la 252518 lei, ceia ce constituie aproximativ 12500 euro la suma de 5400 euro. Au fost prezentate probe privind suportarea cheltuielilor pentru chirie în sumă de 252518 lei, după cum s-a constatat și în instanța de fond. Pârâtul nu a prezentat alte argumente de diminuare a sumei 252518 lei, decât faptul că suma este excesivă.

Susține că, conform jurisprudenței CtEDO, la aprecierea prejudiciilor materiale, la calculul perioadei reale de neexecutare (între dies a quo și dies ad quern) și calculul sumelor cu titlu de prejudiciu material se disting două capete - prejudiciu material real (de obicei valoarea obiectului neexecutării) și penalități (dobânda de întârziere) calculate prin prisma prevederilor Codului civil (art. 619). Sarcina probării prejudiciului material și a penalităților, de obicei, cade pe seama reclamantului (creditorul executării). Statul

trebuie să-și organizeze un sistem de executare care să asigure o executare efectivă. Curtea nu este chemată să examineze faptul dacă ordinea juridică internă a statului poate să asigure executarea hotărârilor pronunțate de către instanțele judecătorești. Fiecare stat trebuie să asigure funcționarea unor instrumente juridice care să fie adecvate și suficiente pentru a asigura executarea obligațiilor pozitive care revin statului (Ruianu c. României, § 66). Unica sarcină a Curții este de a examina dacă măsurile aplicate de către autorități au fost adecvate și suficiente. În cauze similare, în care se cer acțiuni de la un debitor persoană privată, statul, în calitate de posesor al forței publice, trebuie să acționeze diligent pentru a asista creditorul în executarea hotărârii judecătorești (Fociac v. României, § 70, Cebotari și alții, § 40).

Declară că, neexecutarea impune compensarea valorii hotărârii neexecutate și a pierderilor. În contextul constatărilor CtEDO, conform cărora autoritățile nu au întreprins măsuri necesare pentru a asigura executarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea reclamantului, precum și a faptului că hotărârea nu a fost executată în întregime, Curtea constată că reclamantul mai este în drept să recupereze datoria existentă în baza hotărârii judecătorești naționale. De asemenea, Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un prejudiciu material ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești (cauza Prodan, § 73).

Referitor la prejudiciul moral, indică recurentul că, a fost diminuat excesiv. Prejudiciul moral urmează a fi încadrat în limitele rezonabile, conform practicii stabilite pentru o perioadă de 6 ani de neexecutare a hotărârii judecătorești. Conform jurisprudenței CtEDO, în cazurile de neexecutare, mărimea sumei este de aproximativ 600 euro pentru 12 luni de întârziere și câte 300 euro pentru fiecare perioada următoare de 6 luni de întârziere. Cheltuielile de judecată în cauzele împotriva R. Moldova privind neexecutarea hotărârilor, se încasează între sumele 300 și 1000 euro pentru serviciile avocatului, sunt compensate doar cheltuielile care au fost cerute și detaliate.

Precizează că, hotărârea judecătorească din 21 noiembrie 2009 nu a fost executată în termen de 6 ani, fiind executată în luna noiembrie 2015. Rezultând din jurisprudența Curții, reclamantul, în mod normal ar primi o satisfacție echitabilă, dacă prejudiciul moral ar fi fost reparat prin încasarea sumei de 3600 euro (600 euro pentru un an de neexecutare, 6 ani* 600 euro = 3600 aproximativ 78000 lei)).

Remarcă recurentul că, despre repararea prejudiciului material și moral, conform practicii CtEDO, expusă în cererea de apel, instanța de apel nu s-a expus.

La 17 iulie 2017, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 01 februarie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, cu emiterea unei decizii de respingere integrală a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă casării.

Referitor la fondul acțiunii, indică recurentul că, concluziile instanței de apel derivă din aprecierea eronată a normelor de drept material, ce reglementează examinarea acțiunilor privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. În acest sens, subliniază că Statul răspunde eventual patrimonial pentru prejudiciul adus persoanei prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, iar elucidarea cazurilor și condițiilor de răspundere patrimonială se face printr-o lege specială.

Actualmente, în practica națională o asemenea lege specială este Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Rezultând din prevederile art.1 alin.(1), (2), art. 2 alin. (1) din Legea nr.87, notează recurentul că, o întârziere în executarea unei hotărâri judecătorești poate fi justificată în anumite circumstanțe. Astfel, în speță, conform scrisorii nr.26987 din 11 decembrie 2015, Primăria mun. Chișinău comunică că documentul executoriu nr.3-3681/09 din 26 noiembrie 2009 a fost executat, în acest sens anexând tranzacția de împăcare între Primarul mun. Chișinău -Dorin Chirtoacă și Cornel Osadcii. Primăria municipiului nu a negat faptul că va executa documentul executoriu nominalizat și la 30 noiembrie 2015 a fost executat conform ordinului de plata nr.1485 din 30 noiembrie 2015.

Menționează că, Cornel Osadcii neîntemeiat și-a înaintat pretenția împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind tergiversarea executării hotărârii judecătorești, din motiv că aceasta a fost executată la data de 30 noiembrie 2015.

Conform jurisprudenței CtEDO, susține recurentul că, art. 6 din CEDO îi garantează oricărei persoane dreptul de acces la justiție, care are drept consecință dreptul la executarea hotărârilor judecătorești definitive. Acest drept nu poate obliga un stat să asigure executarea fiecărei hotărâri cu caracter civil, oricare ar fi ea și oricare ar fi circumstanțele. În schimb, statul are obligația de a se dota cu un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ce îi revin. Respectiv, instanța de judecată are ca sarcină exclusivă de a analiza dacă măsurile adoptate de autoritățile naționale au fost adecvate și suficiente.

Opinează că, instanța de apel eronat a admis pretențiile apelantului Cornel Osadcii cu privire la încasarea prejudiciului moral și material, totodată instanța de recurs urmează să aprecieze critic concluziile instanței de apel cu privire la faptul că în instanța de fond Cornel Osadcii a confirmat ca sumele încasate de la apelant aveau destinația ca plata pentru chirie a spațiului locativ, or, Svetlana Golovco - locatorul care a acordat reclamantului spațiu locativ în chirie, nu a fost prezentă nici într-o ședință de judecată în instanța de fond și implicit nici nu putea confirma sau infirma faptul dacă banii aveau destinația cu plata de chirie. Totodată, este de neînțeles faptul că instanța de apel a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și a admis apelul lui Cornel Osadcii, cu micșorarea prejudiciului material, or, în acest caz instanța de apel nu a ținut cont de principiul neagrării situației prin propria cale de atac.

Remarcă recurentul că, în partea ce ține de pretenția privind încasarea prejudiciului material, instanța de apel neîntemeiat și ilegal a încasat de la bugetul de stat, în condițiile în care Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu poate fi obligat să execute din contul statului o obligație care îi revine nemijlocit Consiliului și Primăriei mun. Chișinău. Subsecvent, la acest compartiment, CtEDO notează prin jurisprudența sa că prejudiciul material pretins nu poate fi compensat în circumstanțele în care hotărârea judecătorească neexecutată nu stipulează titlul de proprietate, ci doar chirie.

Susține că, Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nici nu prevede încasarea unor astfel de cheltuieli cu titlu de prejudiciu material (în speță - plata pentru chirie), o asemenea cerere urmând a fi înaintată într-o procedură separată. Respectiv, solicitarea intimatului în acest sens este absolut neîntemeiată și inexplicabilă, or, încasarea datoriei din contul bugetului

de stat prin schimbarea debitorului este inadmisibilă.

În partea ce ține de admiterea parțială a pretenției privind încasarea prejudiciului moral, reține recurentul că, de către instanța de apel au fost ignorate prevederile Codului de Executare și ale Legii nr.113, care reglementează expres că executarea începe de la cererea creditorului. În acest sens este relevant că orice acțiune a executorului judecătoresc în vederea executării documentului executoriu, necesită cererea creditorului. Respectiv, în baza principiului disponibilității, prevăzut la art.4 Cod de executare, creditorul dispune de dreptul de a cere executarea silită a documentelor executorii, precum și de a renunța la executarea începută sau de a amâna pornirea ei în limitele prescripției dreptului stabilit. Astfel, nu poate fi invocată neîntreprinderea tuturor măsurilor necesare în vederea executării documentului executoriu, în condițiile în care nemijlocit creditorul/intimatul a aprobat tacit toate acțiunile întreprinse de către autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești, ca ulterior, să înainteze conform Legii nr.87 prezenta acțiune civilă.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 09 martie 2017. Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian, a declarat recurs la 05 iunie 2017.

Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs la 17 iulie 2017.

Materialele cauzei atestă că decizia contestată a fost expediată participanților la data de 27 iunie 2017, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.79).

Astfel, instanța de recurs consideră că recursurile declarate de Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, sunt în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 04 octombrie 2017 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursurile admisibile și a decis examinarea acestora în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursurile declarate de Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Din materialele cauzei rezultă că prin hotărârea din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să-i acorde lui Cornel Osadcii spațiu locativ sub formă de apartament sau casă separată potrivit normelor stabilite de art.42 al Codului cu privire la locuințe (Vol.I, f.d.11-12).

Prin încheierea din 09 aprilie 2010 a executorului judecătoresc al Oficiului de Executare Centru al Departamentului de Executare a Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a fost primit spre executare documentul executoriu nr. 3-3681/09 din 26 noiembrie 2009 și a fost obligată Primăria mun.Chișinău/Consiliul mun.Chișinău să execute documentul executoriu în termen de 15 zile (Vol.I, f.d.14).

Din extrasul privind executarea titlurilor executorii 2015, anexat la materialele cauzei, rezultă că lui Cornel Osadcii în noiembrie 2015 i-a fost acordată suma de 54448 euro, echivalentul a 1158610 lei, fapt confirmat și prin ordinul de plată nr. 1485 din 30 noiembrie 2015 (Vol.II, f.d.29, Vol.I, f.d.100).

Tot aici, este de menționat că între Primăria mun.Chișinău, reprezentată de Primarul General și Cornel Osadcii, la 02 septembrie 2015 a fost încheiată o tranzacție de împăcare, conform căreia s-a convenit la transferul până la 01 octombrie 2015 a sumei de 54448 euro, convertiți în lei conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la ziua achitării, pentru costul unui apartament cu trei odăi (Vol.I, f.d.99)

Prin cererea de chemare în judecată depusă la 04 noiembrie 2015, Cornel Osadcii pretinde constatarea faptului de violare a drepturilor prevăzute de art. 6, 13 din CEDO și art. 1 Protocolul 1 adițional la CEDO de către statul Republica Moldova, obligarea Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, conform Legii nr. 87 de a recupera prejudiciul moral în mărime de 4000 euro convertiți în lei moldovenești la data executării hotărârii, suportat pentru neexecutarea hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău, obligarea Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova de a recupera prejudiciul material în mărime de 252518 lei și de a executa hotărârea din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău în termen de o (una) lună și încasarea cheltuielilor de judecată (Vol.I, f.d.4-10).

Prin hotărârea din 01 februarie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Cornel Osadcii; s-a constatat încălcarea drepturilor lui Cornel Osadcii garantate de art. 6 CEDO și art. 1 al Protocolului 1 adițional la CEDO, cauzate prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău în perioada 19 martie 2010-30 noiembrie 2015;

s-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Cornel Osadci suma de 25000 lei cu titlul de prejudiciu moral, suma de 252518 lei cu titlul de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău în perioada 19 martie 2010 - 30 noiembrie 2015 și suma de 3628,20 lei cu titlul de cheltuieli de judecată; în rest cererea de chemare în judecată fiind respinsă ca neîntemeiată (Vol.I, f.d.141-142, 151-160).

Prin decizia din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova; s-a admis cererea de apel depusă de Cornel Osadci, prin intermediul avocatului Lilian Osoian; s-a casat hotărârea din 01 februarie 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău și s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Cornel Osadci suma de 1800 euro cu titlu de prejudiciu moral pentru perioada 12 aprilie 2012-30 noiembrie 2015 și suma de 5400 euro cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil de 3 ani a hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău; în rest s-a menținut hotărârea din 01 februarie 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău (Vol.II, f.d.64-75).

Colegiul consideră că decizia instanței de apel a fost emisă contrar pretențiilor înaintate și cu încălcarea normelor de drept procedural, prin ce se impune casarea acesteia, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Conform art. 2 alin.(1), (2) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Conform aliniatului (6) al aceluiași articol, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

În conformitate cu art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În contextul dat, Colegiul precizează că pe lângă constatarea încălcării drepturilor garantate de art.6,13 CEDO, reclamantul pretinde recuperarea prejudiciului moral în mărime de 4000 euro convertiți în lei moldovenești la data executării hotărârii, suportat pentru neexecutarea hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău și a prejudiciului material în mărime de 252518 lei.

Prin cererea de apel depusă, reclamantul, invocând jurisprudența CtEDO, pretinde că ar fi o satisfacție echitabilă- încasarea prejudiciului moral în mărime de 3600 euro, aproximativ 78000 lei, adică a câte 600 euro pentru fiecare an de neexecutare a hotărârii timp de 6 ani (Vol.I, f.d.175).

În atare circumstanțe, Colegiul relevă că instanța de apel contrar cerințelor reclamantului, a dispus încasarea atât a prejudiciului material, cât și a celui moral în valută străină. Or, din cerința reclamantului cu privire la încasarea prejudiciului material rezultă expres că Cornel Osadci solicită încasarea în acest sens a sumei de 252518 lei. De altfel, și prin cerința cu privire la încasarea prejudiciului moral se pretinde încasarea sumei acestuia în valută străină –EURO convertiți în lei moldovenești la data executării hotărârii, fapt expres menționat în cerința reclamantului.

Conform art.1 al Legii cu privire la bani nr. 1232 din 15 decembrie 1992, unitatea monetară a Republicii Moldova o constituie leul (moldovenesc). Conform art. 3 al aceleiași Legi, moneda națională – leul – este mijlocul legal de plată pe teritoriul Republicii Moldova. Reglementări legale similare statuate și în Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548 din 21 iulie 1995.

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 200 din 24 noiembrie 1993 cu privire la introducerea monedei naționale în Republica Moldova, s-a introdus în Republica Moldova cu începere de la 29 noiembrie 1993, moneda națională –leul (moldovenesc). Conform aceluiași Decret, s-a menționat că începând cu ora 18.00, 2 decembrie 1993, leul (moldovenesc) este considerat drept singurul mijloc legal de plată pe teritoriul Republicii Moldova.

Conform art. 58 al Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548 din 21 iulie 1995, bancnotele și monedele metalice, emise de Banca Națională ca mijloc de plată și care nu sunt retrase din circulație, trebuie să fie acceptate la valoarea lor nominală pentru plata tuturor datoriilor publice sau private pe teritoriul Republicii Moldova.

În contextul normelor citate, Colegiul menționează că instanța de apel contrar reglementărilor legale, dispunând încasarea sumelor în valută străină (EURO), cu toate că prejudiciul material nici nu a fost solicitat de reclamant în valută străină, a eludat legislația în vigoare referitor la moneda de plată pe teritoriul Republicii Moldova.

Astfel, la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează a lua în considerare aceste aspecte, în caz că constată temeinicia cerințelor ce țin de încasarea sumelor bănești.

De asemenea, un al aspect important examinării cauzei, reprezintă și faptul că apelantului nu-i poate fi înrăutățită situația prin propria cale de atac.

În acest sens, Colegiul citează prevederile art. 373 alin. (6) Cod de procedură civilă, care statuează că apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte și când hotărârea este atacată și de alți participanți la proces.

La acest capitol, Colegiul remarcă că atât Cornel Osadci, cât și Ministerul Justiției al Republicii Moldova au depus cereri de apel împotriva hotărârii din 01 februarie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău, însă instanța de apel prin decizia contestată a admis doar apelul depus de reclamantul Cornel Osadci și a respins apelul depus de pârâtul Ministerul Justiției al Republicii Moldova. Ca urmare, a admiterii cererii de apel depuse de Cornel Osadci, a micșorat suma prejudiciului atât moral, cât și material.

În atare circumstanțe, Colegiul conchide că nu se impune decât concluzia că lui Cornel Osadci i-a fost creată o situație mai dificilă în propria cale de atac, în condițiile când apelul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova a fost respins. La caz,

doar pârâtul/apelant a considerat că sumele încasate sunt excesive, pe când reclamantul/apelant a pretins pe lângă suma prejudiciul material încasată prin hotărârea primei instanțe, încasarea cu titlu de prejudiciu moral a unei sume, rezultând din jurisprudența CtEDO, și-a echivalat suma prejudiciului moral la 3600 euro, aproximativ 78000 lei, pentru șase ani de neexecutare a hotărârii judecătorești emise în favoarea sa, considerând-o a fi o satisfacție echitabilă (Vol.I, f.d.175).

Colegiul precizează că regula prevăzută la art. 373 alin.(6) Cod de procedură civilă, nu se aplică în cazul în care apelantul este de acord cu înrăutățirea situației sale, prin depunerea unei cereri scrise sau expuse verbal și consemnate în procesul-verbal. Efectele acestui act de procedură urmează a fi explicat apelantului, așa cum prevede dispozițiile art.9 Cod de procedură civilă. Totodată, înrăutățirea situației apelantului poate avea loc ca urmare a respingerii apelului lui și admiterii apelului altui apelant.

La caz, Colegiul reiterează că instanța de apel a decis admiterea apelului lui Cornel Osadcii și a respins apelul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, totodată a fost micșorat cuantumul prejudiciului material în defavoarea reclamantului. O astfel de stare nu poate fi calificată decât o înrăutățire a situației apelantului Cornel Osadcii. Or, doar în cazul încălcării sau aplicării eronate a normelor de drept procedural prevăzute la art.388 alin.(1) lit. d) și lit. i) Cod de procedură civilă, instanța de apel, independent de argumentele cererii de apel, prin invocarea din oficiu, poate să înrăutățească situația apelantului.

La fel, Colegiul relevă că în partea finală motivatoare a deciziei instanței de apel și în partea dispozitivă au fost admise contradicții de către instanța de apel, ceea ce contravine normelor de drept procedural, deoarece în condițiile legislației în vigoare nu se admit disconcordanțe sau dispoziții contradictorii în actele judecătorești ale instanțelor.

În conformitate cu art. 390 alin.(1) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină: a) denumirea instanței care a emis decizia, completul de judecată; b) locul și data pronunțării deciziei; c) numele sau denumirea apelantului și calitatea lui procedurală; d) expunerea succintă a hotărârii primei instanțe, a motivelor cererii de apel, a noilor probe, lămuririle participanților la procesul în apel; e) motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă; f) concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

La acest capitol, Colegiul notează că prin concluzia expusă de către instanța de apel între expunerea succintă a hotărârii primei instanțe, a motivelor cererii de apel, a noilor probe, lămuririle participanților la procesul în apel și motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă, concluziile instanței de apel în urma examinării apelului, s-a indicat „[...] apelul declarat de către Cornel Osadcii este întemeiat și urmează a fi admis parțial cu casarea hotărârii din 01 februarie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău și emiterea unei noi hotărâri privind admiterea parțială a cererii de chemare în judecată [...]” (Vol.II, f.d.67)

Concomitent, în partea finală motivatoare a aceleiași decizii, instanța de apel decide „[...] admite apelul declarat de Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian, cu casarea hotărârii din 01 februarie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău în partea pretențiilor admise și emiterea unei noi hotărâri privind încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Cornel Osadcii suma de 1800 euro cu titlu de prejudiciu moral pentru perioada 12 aprilie 2012-30 noiembrie 2015 și suma de 5400 euro cu titlu de prejudiciu material cauzat prin

neexecutarea în termen rezonabil de 3 ani a hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău, în rest pretențiile urmând a fi respinse” (Vol.II, f.d.75).

De altfel, prin dispozitivul deciziei din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a decis: „[...] Se admite cererea de apel declarată de Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian. Se casează hotărârea din 01 februarie 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cornel Osadcii împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Roman Talmaci, Primăria mun. Chișinău și Consiliul municipal Chișinău cu privire la constatarea încălcării drepturilor prevăzute de art. 6, 13 din CEDO și art. 1 al Protocolului Adițional nr.1 la CEDO prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral și material suportat în legătură cu neexecutarea hotărârii judecătorești, obligarea executării hotărârii judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată și se emite o nouă hotărâre după cum urmează: se încasează de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Cornel Osadcii suma de 1800 euro cu titlu de prejudiciu moral pentru perioada 12 aprilie 2012-30 noiembrie 2015 și suma de 5400 euro cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil de 3 ani a hotărârii din 26 noiembrie 2009 a Curții de Apel Chișinău; în rest, hotărârea din 01 februarie 2016 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău, se menține” (Vol.II, f.d.64,75).

În contextul dat, Colegiul relevă că în textele citate din decizia instanței de apel sunt evidente contradicțiile admise la examinarea cauzei în ordine de apel, deoarece în toate aceste concluzii se identifică soluții diferite și anume: se admite parțial apelul depus de Cornel Osadcii, cu casarea hotărârii primei instanțe și emitere unei noi hotărâri de admitere parțială a cererii de chemare în judecată; se admite apelul depus de Cornel Osadcii, cu casarea în parte a hotărârii primei instanțe în partea pretențiilor admise [...], în rest pretențiile urmând a fi respinse; se admite apelul depus de Cornel Osadcii, se casează hotărârea primei instanțe și se emite o nouă hotărâre [...], în rest se menține hotărârea primei instanțe.

Or, în condițiile legii casarea hotărârii primei instanțe poate fi integrală sau parțială. Casarea integrală se referă la toate aspectele pricinii și la toți participanții la proces. Casarea parțială se referă numai la unele aspecte ale pricinii sau raporturile dintre participanții la proces.

În această ordine de idei, Colegiul notează că soluția instanței de apel nu este clară în ceea ce privește dispoziția de casare a hotărârii primei instanțe și anume dacă a fost casată integral sau în parte, deoarece din textul dispozitivului rezultă că se casează integral, chiar dacă nu a fost specificat cuvântul „integral”, însă concomitent se identifică dispoziția referitor la menținerea parțială a hotărârii primei instanțe.

De altfel, instanța de apel în constatările sale reține că instanța de fond corect a respins cerința în partea obligării Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova de a executa hotărârea judecătorească, or, din dispozitivul primei instanțe rezultă că cererea înaintată de către Cornel Osadcii a fost respinsă, motivând că nu poate, în baza Legii nr.87, obliga Ministerul Justiției al Republicii Moldova sau Primăria/Consiliul mun.Chișinău de a executa o hotărâre judecătorească, dar nicidecum nu se referă la Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, cu atât mai mult că ultimul nici nu a fost participant la proces.

În consecință, Colegiul conchide că hotărârea instanței de judecată trebuie să fie certă și coerentă, iar între dispozitiv și motivare nu se vor admite disconcordanțe. Astfel,

existența disconcordanțelor între dispozitivul hotărârii și partea motivatoare, impune anularea acesteia, din motiv că o astfel de hotărâre este nemotivată.

Concomitent Colegiul relevă că, în cazul respingerii apelului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, instanța de apel urma să expună în decizie concluzia cu privire la toate argumentele invocate de apelant, să întemeieze motivele în legătură cu care argumentele apelantului din cererea de apel au fost recunoscute ca neîntemeiate. Or, în condițiile legii instanța de apel nu se poate referi la simpla constatare a faptului netemeinicii apelului, deoarece în acest caz decizia apare ca nemotivată.

În speță, recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova specifică că instanța de apel, rezultând din prevederile art. 373 alin.(1) Cod de procedură civilă, avea obligația de a verifica, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. Însă, la caz instanța de apel nu a luat în considerare circumstanțele invocate de apelantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeinicii/netemeinicii acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Cornel Osadcii, prin intermediul avocatului Lilian Osoian și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se casează decizia din 09 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cornel Osadcii împotriva Ministerului

Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Roman Talmaci, Primăria mun. Chișinău și Consiliul municipal Chișinău cu privire la constatarea încălcării drepturilor prevăzute de art. 6, 13 din CEDO și art. 1 al Protocolului Adițional nr.1 la CEDO prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral și material, obligarea executării hotărârii judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Luiza Gafton

Oleg Sternioală